

Brașov, 7 Martie 1888.

Schimbară, ce s'a făcută sеп-
tămăna trecută în ministeriul co-
munu de războiu din Viena prin
retragerea contelui Bylandt-Reidt
și numirea generalului br. de Ba-
uer ca succesoru alu lui, a datu
ocasiune foiloru din Viena și Pesta
de a se pronunța asupra activită-
ții ce a dezvoltat'o celu dintăiu
în timpu de 12 ani, pentru ar-
mată.

Contele Bylandt-Rheidt, care
și-a cerutu dimisiunea numai din
causa bolei sale, nu din altu mo-
tivu, pôte fi mulțumit în totalu
cu critica ce i se face. Eminen-
tele lui calități și aptitudini, ca
generalu și ca ministru, suntu lă-
udate și mai alesu se accentuează
tactulu și dibăcia lui prin care a
sciutu se-și câștigi încrederea de-
legațiiloru, făcendu-le se voteze
fără rezistență creditele neapăratu
de lipsă pentru înarmări.

Unele foi centraliste din Viena
mai accentuează și demnitatea, tac-
tulu și precauțiunea, cu care con-
tele Bylandt-Rheidt a sciutu se
apere interesulu și consciința de
sine a armatei față cu mișcarea
pasionată, ce a izbucnit în Un-
garia în cunoscuta afacere Hentzi-
Jansky. Aceleași foi îi mai atri-
bue ca unu mare merit, că a
datu espresione înaintea delegați-
uniloru îngrijirei sale pentru ar-
mată din cauza „progresivei slavi-
sării a instrucțiunei primare și se-
cundare în Austria“.

Organulu guvernului ungurescu
„Pester Lloyd“ laudă pe Bylandt-
Rheidt, pentru că în opera sa de
reorganizare a armatei a sciutu
se evite conflictele și a lucratu
totdeuna în deplinu acord cu fac-
torii constituționali ai monarhiei.
„A sciutu“, dice numita foia, By-
landt-Rheidt în mijloculu dificul-
tățiloru și alu fricțiuniloru, se dea
armatei ce este alu armatei, fără
ca se vină în conflictu cu spiritulu
publicu și constituționalu. Armata
nu mai ocupă o pozițiune izolată
de toate celelalte raporturi ale vi-
eții de stat, ea formeză adă espres-
iunea puteriloru ce se mani-
festă în popor și intră în cadrulu
stăriloru constituționale. Meritul
de-a fi restabilitu acestu echilibru
este alu fostulu ministru de răz-
boiu.“

„Situatiunea“, adauge „Pester
Lloyd“, „e adă totu așa de nesig-
ură ca mai înainte, dăr în tim-
pulu din urmă nu s'a mai adausu
nici unu elementu de nouă îngri-
jire. Ori cum ar fi însă: Austro-
Ungaria e pregătită de războiu și
acesta în mare parte este a se
mulțami contelui Bylandt-Rheidt...
Ceea ce s'a pututu face cu pre-
cauțiune pentru apărare, s'a făcutu
deja de faptu...“

Mai puțin mulțumit cu acti-
vitatea fostulu ministru de războiu
este organulu stângei extreme „Egye-
tértés“. „Nu se pôte nega“, dice
această foia, „că în timpulu câtu a
fostu ministru contele Bylandt-
Rheidt s'a dezvoltat și întăritu
armata în multe privințe. Astfelu
în acestu intervalu corpurile sin-

guratice au câștigat'o anumită
poziția de sine stătătoare, artileria
s'a reorganizat și glótele s'au or-
ganizat pe deplinu... Și totuși
nu putemu regreta sinceru retra-
gerea ministruului de războiu, pen-
tru că elu n'a fostu omulu acela,
care se fi pututu însufla unu nou
spiritu oștiresi și care se fi pututu
se-o face se se alipescă de spiri-
tulu nou domnitoru, lăpędându-se
de tradițiunile ei învechite“.

După ce arată apoi, că numai
o armată națională pôte documenta
acelu spiritu și că contradicțiunea
ce se află în privința acesta în si-
nulu armatei comune se va puté
odată amaru răsbuna, „Egyetértés“
continuă așa :

„Nimicu nu e, ce ar puté se
deștepte seu se sustină sentimen-
tulu comunu între membrii singu-
ratici ai armatei, afară de disciplină
și de credința cătră domnitoru. De
altmintrelea domnesce o confusiune
babilonică. Oficerulu nu înțelege pe
soldatulu încredințatulu lui, de multe
ori nu înțelege nici limba lui, nici
odată însă simțemintele lui. Ear
pentru soldatulu oficerulu e străinu.
Ficiorul maghiar are ca căpitanu
pe unu oficeru grănițeru, ér colo-
nelulu, de origine germană și cu
sentimente germane, conduce regi-
mente române. N'au sentimente
comune. Încă și noțiunea de pa-
triă o înțelege altfelu unulu și alt-
felu celălaltu. Ceea ce pôte in-
sufleți pe unulu ilu lasă rece pe
celălaltu și oficerulu de multe ori
își permite a lua în batjocură cu
ușurință astfelu de lucruri, cari facu
se bată cu focu inima soldatulu.
Subordinatulu se supune superio-
rulu seu, pentru că trebuie, dăr
nu se supune cu simțemintulu. că
totu ce-i poruncesce superiorulu
e bun și la locu“.

Așa se exprimă foia Kossu-
thistă, pledând ca se se dea armatei
o basă națională. Numai de unu
lucru, forțe capitalu, uită ea când
vorbesce astfelu. Uită că în Un-
garia domnesce în modu cu multu
mai bătoru la ochi și cu multu
mai îngrijitoru acele defecte, ce
vrea se le afle numitulu dăr în
sinulu armatei comune. Ore aici
nu se impune pretutinden și tu-
toror idiomulu maghiar? Se pôte
înțelege ore aici în armata hon-
vediloru și în viața publică a sta-
tulu mai bine subordinatulu cu
superiorulu seu, țeranulu cu func-
ționarulu, ca soldații cu oficerii în
armata comună? Și unde învață
careva limba poporulu, ca se se
pôtă înțelege cu elu și se se pôtă
întări astfelu sentimentulu comun?
În armata comună se ține contu
celu puțin de limba maternă a fe-
ciorilor, dăr unde se întemplă acesta
din partea administrației ungu-
resci? Și decă s'ar înființa o ar-
mată națională maghiară, la ce
ne-amu puté aștepta, după toate
cele esperiate, în privința senti-
mentulu comunu, de care vor-
besce „Egyetértés“?

Pentru ca se se desvolte și în-
tărescă acestu sentimentu comunu
atât în armată, ca și în stat, multe
arū trebuī se se schimbe

cu totul în monarhia și mai a-
lesu în partea de dincóce a ei.
Trebuie înainte de toate se se res-
pecteze individualitatea fiecărui
popor și se i se facă dreptate
printr'o egală împărțire la îndă-
toriri nu numai, ci și la drepturi.

Scrisórea împăratului Fridericu cătră principele Bismarck.

Noulu împăratu germanu, cu
ocasiunea suirei sale pe tron, a
adresatú principelui Bismarck ur-
mătórea scrisóre :

Înbitulu meu principe!

Cu ocasiunea venirei mele la dom-
niă, simtú trebuința de a mă adresa
cătră d-ta, servitorulu îndelungatulu
probatu și celu d'antéiu alu părintelui
meu care odihnesce în Domnulu. D-ta
ai fostu credinciosulu și nedescuragiatulu
sfetnicu, care a datu scopuriloru politice
sale forma și a asiguratú realizarea lor.
D-tale atât eu câtú și casa mea sun-
temu datoru cu viuă recunoscință. De a-
ceea ai dreptú se scii înainte de toate;
care suntú vederile, care au se fiă ho-
tărítóre pentru atitudinea guvernulu
meu.

Dispozițiunile constituționale și ju-
ridice ale imperiulu și ale Prusiei tre-
buescú înainte de toate se se întărescă
în stima și moravurile națiunei. De a-
ceea sguduirile trebuescú câtú mai multu
evitate, de ore ce acestea pricinuescú
adeseori schimbarea aședămintelor și le-
giloru statulu.

Resolvarea problemelor guvernulu
imperialu trebuie se lase neatinsé funda-
mentele cele tari, pe care a fostu până
acum atât de siguru statulu prusianu.
În imperiu, drepturile constituționale ale
tutoror guvernoloru confederate trebu-
escú totu așa de consciințiosu respectate
ca și drepturile Reichstagulu, dăr dela
ambele se cere o egală respectare a drep-
turiloru împăratulu. Afară de acesta
trebuie se se aibă în vedere, ca aceste
reciproce se servescă numai la mărirea
bunei stări publice, care rămâne legea
supremă, și ca trebuințele naționale noué,
neîndoióse, se fiă totdeuna pe deplinu
satisfăcute. Garanția necesară și ce mai
sigură pentru resolvarea neturburată a
acestoru probleme eu o găsescú în men-
ținerea neslăbită a puterei armate a țerei
a vitezei mele armate, și a înfloritórei
marine, căreia prin dobândirea unor
posesiuni transoceanice i se impunú se-
rióse datorii.

Amendoué trebuescú totdeuna men-
ținute la înălțimea cunoscintelor mili-
tare și a perfecționării în organizațiune
care au făcutu gloria lor și care asi-
gură și mai departe destoinicia și suc-
cesulu lor.

Sunt hotarítu d'a conduce guver-
nulu observându în modu consciințiosu
dispozițiunile constituțiunei imperiulu și
țării. Acestea au fostu întemeiate de
predecesorul meu pe tron cu înțelepța
pricepere a trebuințeloru indispensabile
și a problemeloru anevoióse ale vieței so-
ciale și de stat, și ele trebuescú res-
pectate de toți pentru a putea se-și ma-
nifeste puterea și efectulu binefăcătoru.

Voescú ca principiulu toleranței re-
ligióse, de seculu ținutu sfântu în dinas-
tia mea, se servescă și d'acum înainte
ca scutu pentru toți supușii mei, ori care
ar fi religiunea seu confesiunea lor.
Ori care dintre ei are o egală parte în
inima mea, căci cu toții, în modu egalú

au doveditú în zilele pericolulu depli-
nulu lor devotamentu.

Unitu cu părerile tatálu meu, voi
sprijini cu căldură toate tendințele po-
trivite pentru a ridica prosperitatea eco-
nomică a diverselor clase sociale, d'a
împăca interesele opuse și d'a micșora
după putință, neajunsurile inevitabile și
acestea fără d'a deștepta speranța cum
că ar fi posibilu ca prin intervenirea
statulu se se pună capétu tuturor re-
loru societății.

Strinsu unitu cu cestiunile sociale
găsescú îngrijirea de educațiunea tine-
rimei mai în vėrstă. Când ne gândimú
pe de o parte că cultura mai înaltă tre-
buie se străbată în cercuri totu mai largi
trebuie pe de alta se evitamú d'a crea
pericole seriose prin semidoctismu, d'a
deștepta pretenții pe cari puterile eco-
nomice ale națiunei nu le potú satisface
seu d'a lăsa nebagată în seamă problema
educativă prin căutarea unilaterală a
unui mare capitalu sciințificu. Numai o
generațiune crescută pe fundamentu să-
nėtosu, în simplitatea moravuriloru, va
avea destulă putere de rezistență d'a în-
vinge pericolele care potú nasce pentru
totalitatea în timpulu unei repede miș-
cări economice prin exemplele unei vieți
rafnate.

Voința mea este ca se nu se piardă
nici o ocasiune d'a înriuri în serviciulu
publicu ca se se înăbușe ispita pentru
cheltueli neproporționate. Pentru ori-ce
reformă financiară aprețierea mea, liberă
de ori-ce prejudiciu, este asigurată mai
dinainte.

Autonomia administrativă acordată
în statu asociațiiloru mai mari și mai
mici o credú folositoru, dăr din potrivă
dorescú se se cerceteze, decă dreptulu
acordatú acestoru asociațiuniloru pentru pu-
nerea de impozite, care dreptú se eser-
cită fără nici o considerațiune la sar-
cina impusă în acelașu timpu de impe-
riu și stat, nu îngreuiază peste măsură
pe singuratici. Totu odată se impune
chibzuirea, decă în organizațiunea auto-
ritățiloru este admisibilă o schimbare
simplificátóre, prin care împușinarea nu-
mėrulu funcționariloru ar face posibilă
urcarea lefuriloru lor.

Decă se vorú puté menține cu țăriă
fundamentele vieții sociale, voi avé o
deosebită satisfacțiune când voi vedé
în deplină desfășurare flórea care ne pre-
sintă în o măsură destulă de bogată arta
și sciința germană. Pentru realizarea a-
cestoru intențiuniloru ale mele, compezú
pe dovotamentulu d-tale, atât de desu
probatu, și pe sprijinulu esperințelor
d-tale.

D'ășu avé parte, ca prin armonica
conlucrare a organelor imperiulu, a
devotatei activități a reprezentațiunei na-
ționale precum și a tuturor autorități-
loru, și prin conlucrarea tuturor clase-
loru populațiunei se conducú Germania
și Prusia la noua cinste în pacnică des-
voltare.

Fără se țină seamă de strălucirea
faptelor mari și glorióse, voi fi mulțu-
mitu decă se va dice când-va de gu-
vernulu meu că elu este binefăcătorulu
poporulu, folositoru țerei mele și o no-
rocire pentru imperiu.

Berlinu, 12 Martie 1888.

Alu d-tale binevoitoru
Fridericu III.

Pregătiri militare rusești.

„Pol. Korr.“ e informată din Varsovia, că unele stațiuni de căi ferate rusești, care nu erau cuprinse în ordinațiunea ce restrângea transporturile mari de mărfuri, au fost avertate acum telegrafic să observe și ele acea ordinațiune. În Chievu se adaptează vagoane de mărfuri, așezându-se bănci în ele, pentru eventuale transporturi de trupe. În Rovno se așteaptă să sosescă pentru o mai îndelungată ședere guvernatorul general Drentelen.

După sciri demne de credință, sosite din Bucuresci, trupele rusești din ținuturile Prutului au fost sporite în mod considerabil. În cercurile emigranților bulgari aflători în Bucuresci se consideră ca apropiată ivirea unor încercături, care ar trebui să atragă după sine intervenirea Rusiei în Bulgaria.

Morțea imperatului Wilhelm.

Cosciugul de zîncu, în care a fost așezată împărăteasa Wilhelm, e făcut după modelul cosciugului lui Frideric cel mare. Înăuntru e căptușit cu perini îmbrăcate în mătase albă. Acest cosciug e așezat într'altul făcut de stejar și îmbrăcat cu catifea de mătase purpurie, împodobite marginile cu broderii de aur curată. Mănerile coperișului cosciugului în număr de optă sunt împodobite cu ornamente aurite, er mănerile aurite ale părții de jos a cosciugului în număr de dece sunt împodobite cu capete de vultur și cu corone. Cosciugul e de 2 metri 21 centimetri de lung, 95 centimetri de înalt, la cap 1 metru de lat. Cu totul cântărește cosciugul 10 măji.

Nespus de multă lume s'a dus la Berlin ca să asiste la înmormântare. Un loc în tribune și la ferestri se plătea cu câte 50—100 de mărci. er pentru o ferestă „Unter den Linden“ (lângă palat) 400 de mărci. S'au închiriat mai multe ferestre dela Cafeneaua Bauer cu câte 500 mărci. Până și pe coperișe s'au construit locuri. Călătorii cari au tras în hotele „Unter den Linden“ au trebuit să-și închirieze pentru densii ferestrele dela odăi cu câte 100—200 de mărci. ori să părăsescă locuința. Materia pentru împodobirea teilor (Linden) a costat 40 de mii mărci. Lucrările de ornamentare s'au încredințat la 12 firme din cele mai renumite. Casele de lângă tei au fost decorate negru și lampele, care la înmormântare aveau să ardă, îmbrăcate în zabranic. Afară de acesta aveau să ardă și torțe.

Programul înmormântării: Tragera tuturor clopotelor. După prima trageră se aședă contele Stolberg la spatele scaunului cu corona, ministrul

Putkammer la alu celui cu scepțrul imperiului, ministrul Maybach la alu celui cu mărul imperiului, ministrul de războiu Bronsart la alu celui cu sabia imperiului, ministrul de justiție la alu celui cu lanțul ordinului vulturului negru, ministrul Bötticher la alu celui cu pălăria electorală și ministrii Gossler și Scholz la alu celui cu sabia electorală. Generalul comandant alu corpului de gardă Pape pășese cu steagul imperiului la capul cosciugului. Lângă el stau cu săbiile scoșe generalii adjutanți Lehndorf și prințul Radziwill. La picioarele cosciugului pășesc generalii adjutanți, generalul a la suite și deputații regimentelor prusiane, bavareze, saxone, vürtembergiane și streine, alu căroru șefu a fost împăratul.

În timpul serviciului divin infanteria da salvele reglementare. Cosciugul se ridică apoi de 12 coloneli de pe estradă și se transportă la carul funebru, urmat de cei amintiți mai sus și de alți oficeri. Opt oficeri de stat major conduc căi carului apucându frânele, și alți patru capetele postavului negru. Generali pörtă cerul (baldachin) peste cosciug. Urmază apoi conductul cu trupele, înaintea căruia de asemenea merg trupe. În timpul binecuvântării preotului, artileria dă 101 tunuri. Procesiunea merge până în Charlottenburg, unde se face înmormântarea.

SCRILE PILEI.

Părechia regală română, mergend spre Berlin, a trecut pe la Pesta. La gară o aștepta viceconsulul român Stamatiadi (consulul general Fara e bolnav), secretarul consulatului Porușiu, consilierul de poliție Pekary, directorul căilor ferate Blazovits, inspectorii superiori Hübner și Leitner etc. Regele și Regina României nu s'au scoborit din tren, ci au primit pe cei cari li-au eșit spre întâmpinare în salonul vagonului. Regele purta haine civile negri, Regina o haină de doliu și a vorbit mai mult timp pe ferestra vagonului cu o damă străină, care i imănase Maieștiții Sale o scrisore cu marginele negri.

Ministrul unguresc de comunicațiune a dat ordin, ca imediat să fi suspendați din posturile lor toți acei funcționari ai căilor ferate unguresci, chiar și cei din Croația, cari nu știu perfect limba maghiară.

Semne de tristă misiune culturală!

Doi locuitori din *Cisnădiava* au pactat cu un agent, avend de gând să emigreze în America, însă așa ca mai târziu eră să se întorcă în patriă.

Din cauza epidemiei de versat (bubă) ce bântue în *Djakovar* și în împrejurime, autoritatea comitatensă a interzis cu ocaziunea serbării jubileului Episcopului Strossmayer ori-ce aglomerare de omeni. Pe teritoriul comitatului Veröcze, de care ține Djakovarul, sunt 563 persoane bolnave de versat, dintre care 79 au murit.

„Unirea“ spune, că guvernul român a făcut la trei fabrici din străinătate o comandă de 755,000 kilograme praf de pușcă. „La Liberté roumaine“ anunță că consiliul sanitar superior al armatei a făcut o importantă comandă de instrumente de chirurgie pentru serviciul armatei.

Se afirmă cu hotărere, că *Marele principe și successor al tronului rusec se va căsători cu princessa de Muntenegru*, ficia principelui Nichita. Împăratul e decis, se dăce, ca să schimbe în această privință legile familiei împărătesc în sensul, ca successorul tronului numai o prinsă ortodoxă să ia de soție, și anume din Grecia, Serbia. Muntenegru ori România.

Relativ la critica violentă, ce a făcut-o „T. R.“ din Sibiu asupra concertului dat de d-lu C. Georgescu în sala seminarului „Andreianu“, un amic din Arad comunică „Tribunei“ următoarele reflecțiuni: „N'am fost de față la concertul d-lui Georgescu în Sibiu, ca să mă pot pronunța asupra succesului ce a avut elevul absolvent alu conservatorului din Bucuresci. D-ru fiind prieten ne-am adunat într'una din serile săptămânii trecute, așa pe nesciute, la casa d-lui Pagubă, unde avurăm ocaziunea de a auzi pe d-lu Georgescu cântând acompaniat de d-șora casei, Hortensia. D-lu Georgescu nu e celebritate artistică, d-ru nici mediocritate, încât să facă rușine neamului românesc, după cum îl descrie foia sibiană. Etă critica ce-i face d-lui Georgescu o foie de specialitate, „Doina“, din Bucuresci în numărul său 32 din 1885: „Sâmbătă în 15 Decembrie a avut loc la Ateneu concertul dat de d-lu C. Georgescu, cântărețul, alu căru nume cetitorii l'au vedut adese pomenit în cronicile noastre. Eroul serei a fost necontestat concertantele, a căru voce frumoasă de bariton a cântat o serie de arii, care tote au fost bine primite. Astfel *A la vita che tu rida* din *Ballo in maschera* și *il balen del tuo sorriso* din *Trovatore*, căreia, fiind bisată, i-a urmat un vals cu cuvinte: „*Noptea luminosă*“ de Neumann, apoi aria „*Toreadorelu*“ din *Carmen*, pe care publicul asemenea a

bisat-o cu stăruință, neslăbind pe bietul cântăreț, până ce nu l'a făcut să audă și una din compozițiile sale, „*Elena*“, romanță scrisă pe versurile lui Bolintineanu din romanul celebru alu poetului. Programul s'a încheiat cu „*Pe valul mării*“, pe care d-lu Georgescu a trebuit, cu totă lungimea poesiei, să o repete, după cererea stăruitoare a publicului, care mai cerend să o audă încă odată, a rămas mulțamit cu „*Dormi, adormi*“. Amendouă aceste romanțe sunt asemenea opera d-lui Georgescu, care e un plăcut compozitor. Succesul obținut mai ales de melodia „*Pe valul mării*“, ne îndreptățește să credem, că decă d-lu Georgescu și-ar îndrepta activitatea și aplicațiunea cu totă sgrința asupra compozițiunii, ar pute realiza cu timpul succese mari. Așa recomandă publicul român revista artistică și literară „Doina“ pe elevul conservatorului din Bucuresci, d. C. Georgescu. Și cei cari am audit pe d-lu C. Georgescu, deși numai în cerc mai îngust, familiar, ni-am încredințat, că foia sibiană îi face o mare nedreptate“.

Reuniunea agricolă română din comitatul Sibianu.

La 1 (13) Martie și-a ținut prima sa ședință Comitetul Reuniunii agricole din Comitatul Sibianu. S'a denumit secretar d-lu notar comitatensu Stefanu Stroia, cassar d-lu Al. Lepu, comptabil d-lu P. Ciora. S'a hotărât a se cere dela Asociațiunea transilvană un local pentru ținerea ședințelor, pentru păstrarea arhivei, a colecțiilor de modele și de semente etc. Membrii înscriși sunt deja peste o sută. Programul proiectat cu privire la activitatea Reuniunii pentru 1888 e foarte interesant. Mai vortos s'a accentuat importanța economiei vitelor și producțiunii nutrețului, prăsirea de semente mai bune, păstrarea spicelor etc. etc. Etă unele din mijloace ce se vor aplica la executarea programului:

- 1) Excursiuni prin comune și ținerea de prelegeri și demonstrațiuni practice asupra cestiunilor din program, cari vor fi însoțite de convorbiri și desbatere, la cari poțe lua parte activă ori care membru.
 - 2) Publicarea în diare, eventual în broșuri, a prelegerilor ținute și distribuirea broșurilor.
 - 3) Distribuirea gratuită de unelte practice, de simbur de pome, de semente și de surcei nobili.
 - 4) Arătarea cum să se folosescă uneltele și mașinele agricole.
 - 5) Arangiarea de mici expoziții, cari la început vor fi cu totul locale și numai în comunele mai de frunte.
- Se vede din acestea, că Reuniunea acesta are să aducă cele mai mari folose pentru agricultorii români. Ajute-i Dumnezeu!

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

DICȚIONARU POPORALU.

- Cuvinte românesci din jurul Năseudului, de popor grăite și totu pentru popor alcătuite. Aduate de dascalul Iuliu Bugnariu. (Urmare din Nr. 261—265 din „G. T.“ anul trecut.)
412. *Mătăhală*—mută; femeie prostă.
 413. *Cojăscu*—belesc, despoi.
 414. *Rânzari*—miel ori ied mic, a căruia rânză se folosește pentru închegarea laptelui.
 415. *Ciucivirgare* (ca verb)—trageră de pâr ori de urechi.
 416. *Ciorobla*—cal rău și bătrân.
 417. *Mă diftuesc*—mă satură de ceva d. e. de carne etc.
 418. *Diftire*, diftuesc—sfătuesc; îndemn; dau ansă.
 419. *Posmagu*—pâne de grâu tăiat strujale și uscată pe horn.
 420. *Dabgila*—necaz; greutate; supărare; invinovățire. Pentru acesta *dabligă* numai d-tale am de a-ți fi mulțamitor!
 421. *Hăpălușcă*—bată ca câni, latru.
 422. *Drăglă*—epă bătrân și rău îngrijit.
 423. *Faptu*—bube mic ca versatul (variola), ce se fac pe copiii cei mic.

Notă. Contra faptului se aplică descântecul împreunat cu următoarea ceremonie:

Se ia o bucată de pânură aspră cu care se frecă morbosul — sera lângă foc. Acesta se repeșese de 5 ori după olaltă, er a 6-a oră se scutură pânura în foc, în vreme ce baba boscorodeșce următorul descântec de fapt:

- „Ești fapt nesădit,
Fapt rătăcit,
Fapt infocat,
Fapt turbat,
Fapt spulberat,
Fapt de multe fețe,
Fapt de multe crețe,
Ești din spate, din picioare,
Că pe X rău îl dore!
Ești bubă leneșă,
Bubă grabnică,
Bubă de jupăitură,
Bubă de pocitură,
Buba bubelor
Cu pui ciumelor
De 99 de feluri,
De 99 de leacuri!“
424. *Molmăescă*—grăescă nădușit, închis — pe nas.
 425. *A se molni*—a se strica, a se impuși, ași pierde gustul de mai înainte. Ți-am spus să scoți carnea

- afară la răcore, că ved, aici e cald și se molnește!“
426. *Coltău*—ungăru; cotlon.
 427. *Burlagă*—flăcău; pcurăru crescut în afundimea silhelor, în creerii stâncilor.
 428. *Budăglău*—om blăstemat, mișel, care umblă de ici colea.
 429. *Covru*—gaură în pământ, vizuină.
 430. *Nilavetă*—om de mirare, espus batjocurii; scumpii, giuvaere.
 431. *Hăbatic* pl. hăbaticuri — mâncare slabă, rău pregătită.
 432. *Fleşaru*—fioră, melen, holteiu.
 433. *Cercăn*—curcubeu; semi-cerc.
 434. *Bucșire*—implere, îndesare. L'am vedut mergend cu buzunarele *bucșite de mere*!
 435. *Buigătuesc*—nebunesc pe cineva de cap, îl aduc în strimțore, în perplexitate. De aici adjectivul „*buigatu*“=confus, perplex, eșit din sărite.
 436. *Horholat*—împodobit, chitit înfrunșat.
Nu te, bade, *horhola*,
Că cămeșă nu-i a ta,
Că-i din sat
De căpatat,
Mulțemă cui și o-a dat!“

437. *Pălălac*—pară de foc.
Și de-ar fi lumea de pae
I-aș da foc și pălălae;
D-ru așa lumea-i de pără
Și nu poțe arde'ndată!
438. *Brădănaș*—brad, arbor ce creșce pe munte
Brădănaș îngemănat,
Fire-ai, bade, blăstamat!
M'ai iubit și m'ai lasat
Ca pe-un dobitoc la gard etc.
439. *Jălnă*—jale; supărare, tristete.
— „Ai de grijă mei borésă,
Că vine dōmna crăesă
Cu trii steaguri de mătăsă:
Unul roșu ca focul,
Unul negru ca corbul,
Unul alb ca omătul;
Cel roșu-i a bătalie,
Cel negru a *jălnic*
Și cel alb a bucurie!“
440. *Răstocă*—pără, apă mică. — *Răstocescă*—abată apa de pe patul său.
441. *Bulboniță*—vale, păru, răstocă; gârlă.
Țaii două, trii mlădițe
Și'mpletii o vâșlă
Și-o pusei în *bulboniță*;
Și-o pusei sera la stele
Și-o scoșeu plină de mrene.
[Va urma].

Inundări.

Din cauza apelor mari s'a suspendat comunicațiunea pe unele căi ferate din Ungaria.

Intre stațiunile Arad și Aradul-nou a încetat comunicațiunea, din cauză că sloii mari de ghiață amenință podul de peste Murăș. De asemenea s'a intrerupt comunicațiunea în Ardeal din cauza apelor mari pe linia Murăș-Ludoș—Tagul-mare—Budatelec.

În Cubinul inferior apa a pricinuit pagube mari. Șoseaua dintre Cubin și Criaja e nepracticabilă din cauza gheții celei multe ce a adus-o apa; 300 de lucrători sunt ocupați cu curățirea șoselei. În case a pricinuit mari daune apa ridicându podela în sus, distrugându mobila și ducându-o cu ea, precum și provisiunii de-ale traiului; unele case sunt așa de stricate, încât s'a ordonat dărămarea lor.

În Timișoara, Begul a inundat piața principală, Stradele biserice și Begului, promenada dela țermure, Fabricul ș. a. Din ținutul Ciacovei sunt inundate 1000 de jughere.

Din Alba-Iulia se comunică, că Mușul crește. Se iau măsuri contra inundării orașului.

Din Galiția încă se anunță inundări în mai multe părți.

„MISERII.”

Sub titlul acesta descopere „Ellenzék” în articolul său de fond delă 14 Martie durerile de care suferă „Kulturegylet”-ul. Etă cum stă lucrul, după numita fôjă:

În adunările „kulturegylet”-ului, când e vorba de a se aduce hotăriri asupra câte unei sume de 20—30 fl., se nasc nise dispute atât de mari, încât membrii adunării se pomenesc la urmă că și-au consumat timpul cu lucruri de acestea bagatele în detrimentul afacerilor mai importante. Causa este miseria: nu sunt bani, er banii câți sunt, sunt pre scumpi și de tot pre puțin în raport cu destinațiunea acestei reuniri. Dacă ministrul comun de resboiu ar avé trebuință să i se cöse ună nasture (bumb) cu tørtă pe ună rocă de lux al lui, acestă nasture, dice „Ellenzék,” o-ar costa pe țeră mai multă, decâtă întrăgă avere a „Kulturegylet”-ului. E ună lucru revoltator, după „E-k”, că celei mai însuflețite mișcări naționale maghiare „dealu nu i-se vină atăta bani, câtă se ū pentru ună singură nasture cu turtă numitului ministru.

„Miseria: În filialele „kulturegylet”-i au început a se ivi „aparitiuni particulare periculoase.” Acestea au început să lucreze în unele privințe după cum le aie capul, fără a ține cont de

prescrierile statutelor, cari ordonă ca filialele să lucreze în consonanță cu centrul. Unele filiale spesază banii pentru pomii de Crăciun și pentru altele. S'au întâmplat casuri, că filialele sub firma „Kulturegylet”-ului au aranjat baluri, concerte și alte petreceri; banii incurși cu aceste ocaziuni i-au păpat și nici măcar raportul despre sumele incuse nu l'au trimis „kulturegylet”-ului central. Pentru aducerea unei armonii în activitate, „E-k” sfătuesce pe kulturegyletiști să se ia de învățatură esemplul cum procede ministeriul de culte, care a spesat milioane fără a avé efectul avut, și acesta din cauză că în biuroul lui nici odată n'a fost și nici astăzi nu este statorită o direcțiune națională-politică. Numai totu cârpesce ici, colea, la cererea deosebiților inspector de școle, s'a uitat numai la învățatură și nu la scopul învățaturii, n'a lucrat du ū un scop consciu de sine. „Kulturegylet”-ul însă abia decă are atâtea mii, câte milioane are ministeriul de culte. Să bage de semă dără ce se fac cu banii.

Mai mare miseria i-se face „Kulturegylet”-ului din partea bisericei calvine. „Kulturegylet”-ul vré să-i dea ei ajutor, ea însă nu primesce: își teme autonomia. Ea nu vrea să primescă condițiile lui, el nu vrea să și le primescă pe ale ei. De aci s'a iscat mânia. Urmarea acestei mâni e: Numeroșe comunități bisericești calvine recurg după ajutorul „Kulturegylet”-lui, acestuia însă mâinile îi sunt legate, nu pôte să le dea ajutor, căci autoritățile bisericești au protestat în contra acestă. El ū privesc cu tristeță la suferințele acestei biserice și după putere ar ajuta-o, dăr nu pôte. Preotul și învățatorul calvin nu primesc ajutorul „Kulturegylet”-ului, căci își pierd oficiul...

Atăta de-ocamdată. Voru mai fi abună-semă și altele ascunse, pe cari acum nu le scim, dăr le vom sci mai târziu. Presemnele fiascului general se arată. Miseriile și-au aflat aci cel mai productiv țermu pentru a cresce și înflori, căci la de acestea sunt norocoși „patrioții.”

Decamdată constatăm, că kulturegyletul n'are nici atâtea mii (6—7 mii fl.) câte milioane are ministerul unguresc de culte și instrucțiune.

Intemplieri diferite.

Capul de porc. Lui George Samuil Burcea din Șura-mare i-a dispărut deunădile un porc ca de vr'o 15 fl. Gendarmeria din Sibiu urmărind pe nise țigani ambulanti, cari pe când

s'a furat porcul se aședaseră cu corțurile la capetul satului, dete peste ei lângă Slimnic și la țiganul Nicolae Căldăraru găsi o parte din capul porcului. Țiganul a negat, că e capul porcului furat, dăr bănuiele sunt mari și așa fu dus la judecătoria de cerc din Sibiu.

Impușcare prin ferestră. În sêra de 2 Martie pe la ôrele 10³, o impușcătura pêtrunse prin ferestră casei lui Iôn Stănuleț din Elbac. Sburăturile intrară într'o bână deasupra patului. Stănuleț eși repede afară și cu un vecin se luă după nise urme pe zăpadă, care-l duseră până la casa lui Vasile Tocai. Acesta istorisi, că servitorul său Simeon Bucșan s'a întors tocmai atunci acasă și s'a culcat îndată. Bucșan negă înteu, dăr păzitorul de nôpte îl întelnise tocmai înainte de atentat pe uliță și întrebându-l, că ce caută așa târziu pe uliță. Bucșan răspunse: „Du-te înlătur, căci altfel te culc la pământ; eu ne mă temă nici de judele, nici de 100 de gendarmi.” Bucșan fu predat judecătoria cercuale din Nocrig.

Literatură.

Ce costau cărțile românesce la începutul seculului curent? Cetim în „Luminătorul” sub titlul de mai sus: „Am găsit o notiță, într'un esemplar ce mi-a venit a mână, din cartea „Catavasieriu grecesc și românesc,” tipărit în Sibiu, la Ioan Bart, anul 1803 cu aprobațiunea lui Ioan Popoviciu, vicar general. E tipărită în format octav (va se dică format mic, de bunar, bunăoră cum sunt abecedarele școlariilor, când o colă comună de hârtă o împăturăm de facem din ea opt foi adecă 16 pagine). Literile sunt mici, garmond cum le numesc tipografii. Cartea conține 232 de pagine, adecă 14¹/₂ côle. Ecă notița din cestiune: „Acastă carte este a lui popa Treile Theodoroviciu, parocul Utvinului, în 19 Iulie anul 1814 și l'am cumpărat cu 2 chible de ovésu dela Ar... (nelegibil).” Așadăr cartea nu era nouă ci vechiă și din a doua mână, când a cumpărat-o cu 2 chible Preotul „Treile,” — fie iertat, și-I suntem recunoscători pentru notiță, — anevoie va fi fost român, când dice despre carte „l'am cumpărat.” În cuvântul neligibil nu sunt acele litere, din cari s'ar putea descifra vorba „ardeleni” cum se numiau pre atunci librării nostri ambulanti, și prin urmare nu se pôte conchide că ar fi cumpărat cartea de a dreptul dela atari librării, cari dealmintrea încă anevoiă ar fi putut să facă întrebunțare de atăta cantitate de ovésu. — Dacă sunt scusați bătrânii, că au fost cărțile așa scumpe, de n'au putut înainta într' învățatură, cum ôre ne vom scusa noi, când astăzi cărțile se vëndu cu prețuri bagatele?!

NECROLOGU.

Septimiu Michalescu, doctorand în medicină dela facultatea din Bucuresc.

după grele suferințe a încetat din viață Mercur în 2 Martie, la 6 ôre p. m., în etate de 27 do ani, fiindu asupra ultimului esamen de doctorat. Serviciul funebru se va celebra Vineri în 4 Martie, la 2 ôre p. m., la cimitirul Sinésca, unde se vor aședa rămășițele pămâtesce. Acastă durerôsă perdere o anunță rudeniilor, amicilor și cunoscuților, inconsolabila soție cu trei fi, bătrânii părinți, frați, surori și cumnați. Craiova, 3 Martie 1888. Fiă-i țerina ușoră!

Teologii gr. cat. de Gherla cu inima plină de durere anunță adormirea în Domnul a iubitului confrate **Petru Il-niczki**, teolog de cutsal al III-lea, urmată după un morbu greu de pept, suferit cu resignațiune creștinescă provodut cu sf. Taină a Eucharistiei, în 15 Martiu a. c. st. n. dimineța la 5 ôre, în anul 23 al etăței sale. Osămintele defunctului se vor aședa spre rēpaus în 17 Martie d. m. la 4 ôre în cimitirul gr. cat. — Eră S. Liturgia pentru adormitul se va celebra în 19 Martie la 8 ôre în capela episcopescă. Gherla, la 15 Martie 1888. Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Cursul la bursa de Viena

din 17 Martie st. n. 1888.

Renta de aur 4 ⁰ / ₁₀₀	96.75
Renta de hârtă 5 ⁰ / ₁₀₀	83.45
Imprumutul căilor ferate ungar	148.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungar (1-ma emisiune)	94.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungar (2-a emisiune)	123.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungar (3-a emisiune)	108.50
Bonuri rurale ungar	104.—
Bonuri cu clasa de sortare	103.60
Bonuri rurale Banat-Timiș	103.60
Bonuri cu cl. de sortare	103.60
Bonuri rurale Transilvane	103.60
Bonuri croato-slavone	103.25
Renta de hârtă austriacă	77.40
Renta de argint austriacă	79.15
Renta de aur austriacă	109.20
Losuri din 1860	131.75
Acțiunile băncii austro-ungar	858.—
Acțiunile băncii de credit ungar	270.50
Acțiunile băncii de credit austr.	269.25
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	99.25
Imprumutul cu premiul unguresc	122.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	123.25
Galbeni împărătesci	5.99
Napoleon-d'or	10.04
Mărci 100 imp. germane	62.35
Londra 10 Livres sterlinge	126.95

Cursul pieței Brașov

din 19 Martie st. n. 1888

Banknote românesce	Cump.	8.47	Vënd.	8.48
Argint românesc	„	8.44	„	8.48
Napoleon-d'or	„	10.02	„	10.05
Lire turcesc	„	11.34	„	11.37
Imperial	„	10.34	„	10.37
Galbeni	„	5.38	„	5.92
Scris. fonc. „Albina” 6 ⁰ / ₁₀₀	„	101.—	„	102.—
„ „ 5 ⁰ / ₁₀₀	„	98.—	„	99.—
Ruble rusesc	„	101.—	„	102.—
Discontul	„	6 ¹ / ₂ —8 ⁰ / ₁₀₀	pe an.	

Logodnă.

D-lu George Navrea și D-șora Maria Gămulea fidațați. Într'un ceas bun!

Editor și Redactor responsabil: **Dr. Aurel Mureșianu.**

CONCURSUL.

Pentru ocuparea următoarelor posturi de notari cercuali, și anume:

1. In cercul notarial Branul inferior, de care se țin comunele Branu, Predealu și Sopotul, care este dotat cu salariu anual în bani parați 400 fl., cuartir liber; apoi pașal de cancelariu 16 fl. și pașal pentru încălzitul cancelariei 30 fl.

2. In cercul notarial nou creat, „Poiana Mărului“, de care se țin comunele Poiana Mărului și Holbacu, care este dotat cu salariu anual în bani parați 400 fl., cuartir liber; apoi pașal de călătorie 30 fl., pașal de cancelariu 18 fl. și 6 stângini metrici pentru încălzitul cancelariei.

Terminul de concurs pentru aceste 2 posturi se defig pe 16 Aprilie a. c. inclusive, ță dăle de alegere se determină pentru cercul notarial dăntău numit pe 19 Aprilie a. c. în cancelaria comunală din Branu; ță pentru cel de alu 2-lea pe 26 Aprilie a. c. în cancelaria primăriei comunale din Poiana Mărului, totdeuna la 10 ăre a. m.

Doritorii de a căștiga aceste posturi sunt invitați ca se și înainteze suplicele îndestrate cu documentele, cari dovedesc ăualificaținea recerută prin art. de lege I din 1883 § 6; negreșit până la terminul mai sus ficsat, cu atăta mai vėtosu, pentru că suplicele întârdiate nu se voru lua în considerare.

Branu, în 12 Martie 1888.

Alexandru Belle,
protopretore.

3-1

IOSIF GAVORA.

Pentru lucru eminent și gustu bun la esopitiunea regnicolară din 1885 din Budapesta, distinsu cu medalia cea mare a esopitiunii.

In Budapesta, strada Văczy Nr. 17.

Recomandă obiectele necesare pentru

adjustarea bisericilor și capelelor

cu cele ce sunt prevedut în abundență pentru prețurile cele mai moderate, și lucrate cătu se pôte mai frumosu, anume:

Odăjdii felon

și altele, după ritulu gr. orientalu.

Prapori și stindarde pentru reuniuni.

Stindarde pentru pompieri, copu de școlă, reuniuni industriale, reuniuni de cântări și

Primesc repararea hainelor vechi precum și aurăirea și argintăirea pe lângă prețuri moderate.

Cusături cu aur, argint și mătăsă și haine bisericesci, cusute cu fir de aur, argint și mătăsă.

Dantale bisericesci. Invălitore de prestolu. Mărfuri bisericesci. Damaste etc.

Punctualitatea mi-o potu adeveri prin mai multe sute de epistole de recunoștință.

Cataloge de prețuri la dorință trimitu libere de post-por

179.30-14

reuniuni de inmormentare.

Statue, policandre, potire și chipuri sfinte, sfeșnice pentru altariu și de părete, candel. Iconostase, chipuri pentru fruntariu. Inmormentarea Domnului etc. etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potu cumpăra în tutungeria I. Gross, în librăria Nicolae Ciurecu și Adolf Albrecht.

Se deschide abonamentu pre anul 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Diarū beletristicu și enciclopedicu-literarū — cu ilustrațiuni. — Cursulu XII. — Apare în 1 și 15 di a lunei în numeru căte de 2—3 cōle cu ilustrațiuni frumose; și publică articlii sociali, poesii, novele, schițe, piese teatrale ș. a. — mai departe tracteză cestiu literare și științifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune vieța socială a Romānilor de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiuni din patriă și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face căte o ăra plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totu nisuesce a întinde tuturor indiviđilor din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulu de prenumerațiune pre anul întregu e 4 fl., pentru Romānia și străinătate 10 franci—lei, plătibili și în bilete de bancă ori marce postală.

PREOTULU ROMĀNULU. Diarū bisericescu, scolarū și literarū — cu ilustrațiuni. — Cursulu XIV. — Apare în broșuri lunare căte de 2½—3½ cōle; și publică portretele și biografiile arhierilor și preoților mai distinși, precum și alte portrete și ilustrațiuni, — mai departe articlii din sfera tuturor științelor teologice și între aceștia mulțime de predice pre dumineci, serbători și diverse ocașuni, mai alesu funebrale, — apoi studii pedagogice-didactice și științifice-literari; și în urmă totu soiulu de amănunte și sciri cu preferința celor din sfera bisericescă, scolară și literară. — Prețulu de prenumerațiune pre anul întregu e 4 fl. — pentru Romānia 10 franci—lei, plătibili și în bilete de bancă ori marce postală.

Colectanții primescū gratisu totu alu patruea esemplarū.

Numeri de probă se trimitu gratisu ori-cui cere.

A se adresa la „**CANCELARIA NEGRUȚU**“ în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania.

Totu de aci se mai potu procura și următorele cărți din editura propriă:

Apologie. Discusiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Romāni, invederite și rectificade de Dr. Gregoriu Silasi. — Partea I. Paulu Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Șincai. Prețulu 30 cr.

Renascerea limbei romānesci în vorbire și scriere invederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silasi. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulu broș. I. II. căte 40 cr. — Broșura III. 30 cr.

din emigrarea lui Dragoșu. Novelă istorică națională. Prețulu 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanū Tanco. Prețulu 30 cr.

Probitatea în copilăria. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvė. Prețulu 10 cr.

Hermanu și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Cons. Merariu. Prețulu 50 cr.

Colectă de recepte din economia, industriă, comerț și chemiă. Prețulu 50 cr.

Economia pentru școlele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulu 30 cr.

Indreptarū teoreticu și practicū pentru învățământulu intuitiv în folosulu elevilor normali (preparandiali), a învățătorilor și a altor bărbăți de școlă, de V. Gr. Borgovanu, profesorū preparandialū. Prețulu unui esemplarū cu porto francatū 1 fl. 80 cr. v. a. In librăria...

cu multu folosu de cătră preoți, înțători și alți cărturari romāni. Preț 1 fl. 10 cr.

Nu mē uita. Colectiune de v suri funebrale, urmate de iertăci, epitafiă ș. a. Prețulu 50 cr.

Carte conducătore la propună calculărei în scola poporală pentru învățători și preparandi. Broș. I. sasă de Gavrilu Trifu profesorū preparandialū. Prețulu 80 cr.